

Z. Br.

Z historii badań orientalistycznych i afrykanistycznych

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 16/4, 842-843

1971

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Z HISTORII JEZYKOZNAWSTWA W JUBILEUSZOWYM
ZESZYCIE „PORADNIKA JEZYKOWEGO”

W 1901 r. Roman Zawiliński założył czasopismo „Poradnik Językowy”. 26 lutego 1971 r. w Pałacu Staszica odbyło się uroczyste posiedzenie poświęcone siedemdziesięcioleciu pisma. Rocznicy tej poświęcony jest też jego zeszyt 5 z tegoż roku. W opublikowanym tam przemówieniu doc. Mieczysława Szymczaka, są m.in. wzmianki stanowiące materiały z zakresu historii językoznawstwa polskiego, od początku obecnego wieku. Trzy pozycje poświęcone są Romanowi Zawilińskiemu (1855—1932), członkowi kilku komisji Akademii Umiejętności w Krakowie (później Polskiej Akademii Umiejętności).

Z. Br.

O ZASŁUGACH DLA LITUANISTYKI MIKOŁAJA AKIELEWICZA

Na czele tomu 7 za 1970 r. „Acta Baltico-Slavica” znajduje się artykuł Jana Otrębskiego *Mikołaj Akielewicz (1829—1887) i jego „Gramatyka języka litewskiego”* (s. 7—22). Akielewicz oprócz *Gramatyki języka litewskiego*, wydanej pośmiertnie w 1890 r. w Poznaniu, jest autorem szeregu prac językoznawczych i z zakresu mitologii litewskiej. Jak pisze J. Otrębski, badacz ten stanął „w szeregu tych pracowników nauki, którzy pomnożyli naszą wiedzę o języku litewskim i dawnej kulturze litewskiej” (s. 21).

Z. Br.

Z HISTORII BADAŃ ORIENTALISTYCZNYCH I AFRYKANISTYCZNYCH

W „Przeglądzie Orientalistycznym” 1971 nr 1 Jan Reychman dał przegląd badań nad językiem ormiańsko-kipczackim i dziejami Ormian polskich, badań prowadzonych od końca XIX w. w kilku krajach europejskich, w tym w Polsce, a w nrze 4 z 1970 r. tenże autor pisząc o nowych pracach o zabytkach piśmiennictwa polsko-białoruskiego pismem arabskim daje na wstępie przegląd zainteresowań uczonych tą kwestią, od początku XIX w.

W nrze 3 z 1970 r. „Przeglądu Orientalistycznego” znajduje się artykuł Stefana Gołąbka *Czteryście lat polskich badań afrykanistycznych — od roku 1551*, w którym się ukazała *Kronika wszytkiego świata* Marcina Bielskiego, pierwsze drukowane dzieło wydane w Polsce traktujące także o Afryce. Dzieje tych badań doprowadzone są do wybuchu II wojny światowej. Bardzo owocnym w podróże, badania, zbiory i publikacje był trzydziestokilkuletni okres na przełomie XIX i XX w. Po I wojnie światowej badania te reaktywowaliśmy w 1925 r.

W 1933 r. ukazała się pierwsza językoznawcza praca afrykanistyczna Romana Stopy, obecnego emerytowanego profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego. Dzieje jego pracy naukowej, z okazji 75 rocznicy urodzin uczonego, która przypadła w 1970 r., dał Rajmund Ohly w nrze 3 z tegoż roku „Przeglądu Orientalistycznego”¹.

¹ W umieszczonej na końcu artykułu bibliografii prac R. Stopy brak pozycji: *Mowa nianiek w Europie i Afryce*. „Rozprawy Komisji Językowej Wrocławskiego Tow. Naukowego” t. 6: 1969, a praca *Geneza języków Bantu* (poz. 13) ukazała się w 1969 r., a nie w 1970 r.

W nrze 1 z 1971 r. tegoż kwartalnika Eugeniusz Rzewuski pisze o historii Instytutu Badań Języka Suahili ((Chuo cha Uchunguzi cha Kiswahili) w Dar es-Salaam (obecnie w składzie tamtejszego uniwersytetu), stanowiącego kontynuację założonego w 1930 r. w Tanganice Międzyterytorialnego Komitetu Językowego.

Z. Br.

WYBITNI TOWAROZNAWCY

Kolejny zeszyt „Towaroznawstwo”, wydany drukiem w 1970 r. przez Polskie Towarzystwo Towaroznawcze, poświęcony problemom jakości, zawiera w dziale *Sylwetki towaroznawców* dwa życiorysy opracowane przez prof. Mieczysława Mysoneę, dyrektora Instytutu Towaroznawstwa Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Krakowie. Pierwszy z nich *Arnold Bolland i jego wkład do nauki towaroznawstwa* przedstawia działalność naukową, dydaktyczną i publicystyczną chemika i pioniera w zakresie towaroznawstwa Arnolda Bollanda (1881—1940).

Po habilitacji w zakresie mikrochemii na Politechnice Lwowskiej (1918) i przeniesieniu jej na Uniwersytet Jagielloński prowadził od 1922 r. aż do wybuchu wojny światowej wykłady i ćwiczenia z tej dziedziny chemii dla chemików i farmaceutów.

A. Bolland był autorem szeregu pionierskich prac z zakresu towaroznawstwa, m.in. podręcznika *Towaroznawstwo*, które doczekało się 7 wydań. Na stanowisku profesora (i dyrektora) Wyższego Studium Handlowego, a po akademizacji tej uczelni w 1938 r. Akademii Handlowej, której został rektorem, był inicjatorem licznych prac naukowych z zakresu towaroznawstwa oraz różnorodnych zagadnień gospodarczych. Jego zasługą było powołanie w 1924 r. do życia pierwszego w Polsce Instytutu Towaroznawczego w Krakowie celem kształcenia specjalistów-towaroznawców i nauczycieli towaroznawców.

Więziony wraz z profesorami Uniwersytetu Jagiellońskiego w listopadzie 1939 r. i przewieziony do obozu koncentracyjnego w Oranienburgu-Sachsenhausen zmarł (5 IX 1940) w parę miesięcy po zwolnieniu w wyniku przebytych cierpień.

W artykule *Prof. dr Adam Maurizio* przedstawiony został życiorys Adama Maurizio (1862—1935), który w latach 1907—1923 był profesorem botaniki i towaroznawstwa na Politechnice Lwowskiej, a później (1927—1935) profesorem Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie na Wydziale Farmaceutycznym prowadził wykłady z nauki o żywności i badaniu środków spożywczych, kierując również Zakładem Badania Środków Spożywczych.

Działalność naukowa A. Maurizio związana była głównie ze środkami spożywczymi, a zwłaszcza z zagadnieniami przeróbki zboża i szkodników mąki. Obok licznych rozpraw naukowych, ogłaszanych w czasopismach szwajcarskich, niemieckich, francuskich i włoskich Maurizio był autorem wielu monografii i podręczników, wydanych m.in. w języku polskim, jak *Pożywienie roślinne i rolnictwo* (1926) czy *Surowce roślinne* (1939).

Na przypomnienie zasługuje interesujący szczegół z jego życiorysu. Urodzony w Krakowie w znanej spolszczonej rodzinie, jako siedemnastoletni uczeń został wydalony z gimnazjum i następnie więziony przez 11 miesięcy w więzieniu krakowskim, oskarżony o współpracę z Ludwikiem Waryńskim. Jako nieletni, a nadto jako obywatel szwajcarski nie był sądzony, lecz został wydalony z Austrii. Studia średnie, a następnie wyższe ukończył w Szwajcarii, gdzie później habilitował się i rozpoczął ożywioną działalność naukową.